

*Дрозд В. Ю.,
науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
з проблем запобігання кримінальним правопорушенням факультету № 3
Донецького державного університету внутрішніх справ*

КОНВЕРГЕНЦІЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Анотація. Обґрунтовано, що питання впровадження міжнародних норм у національне законодавство у сфері розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією є надзвичайно важливою проблемою для сучасної міжнародної спільноти. Однак, простежується наявність неналежного обсягу універсальності міжнародно-правової системи протидії корупції.

Автором стверджується, що проблема існування корупції та вчинення корупційних кримінальних правопорушень є глобальною. Не існує такої країни в світі, де питання боротьби з корупцією не було підняте та не розроблювались механізми та важелі протидії цьому негативному явищу.

У статті автором констатовано, що в результаті «транснаціоналізації» суспільних відносин, виникає «юридична конвергенція», спрямована на змістовно-функціональне зближення й «уподібнення» національних правових систем, та рецепція, що передбачає запозичення норм та інститутів права однієї держави іншою. А отже, такі процеси впливають на те, що антикорупційні заходи в зарубіжних країнах здебільшого подібні між собою, внаслідок дії процесів інтеграції законодавства.

Проаналізовано фундаментальні конвенційні норми Організації Об'єднаних Націй та Ради Європи щодо боротьби з корупцією, звернено увагу на криміналізацію окремих категорій суспільно-небезпечних діянь як різновидів корупції та на окреслення кола суб'єктів їх вчинення.

Досліджено основні напрями нормативно-правового регулювання боротьби з корупцією в рамках Ради Європи та Європейського Союзу. У цих документах зафіксована вимога від держав-членів вказаних організацій криміналізувати окремі види діянь в публічному та приватному секторах.

Проаналізовано впровадження норм міжнародних документів до законодавства України.

У статті автором зроблений висновок, що норми міжнародних документів у питанні боротьби та розслідування корупційних кримінальних правопорушень знайшли свій вираз у національному законодавстві, маючи результатом зближення правових систем у глобальному та міжнародному питанні протидії корупції. Об'єднання для вирішення цього питання яскраво засвідчує позитивні результати правової рецепції.

У питанні боротьби з корупцією та розслідуванню кримінальних правопорушень, пов'язаних з нею, правова конвергенція виступає як абсолютно гармонійне та необхідне явище, сприяючи зближенню й гомогенізації правових систем. На процес та динаміку такої конвергенції в питанні протидії та боротьби з корупцією безпосередньо впливає ступінь взаємозв'язку суспільних відносин різних країн у цій сфері. Результатом правової конвергенції стали

антикорупційні програми та стратегії, які, засновуючись на міжнародних документах, були ефективно впроваджені у національні правові системи.

Ключові слова: конвергенція; корупційні кримінальні правопорушення; міжнародне право.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення проблема корупції набуває глобального значення, та розширює свій вплив на всі країни. У світі не існує жодної держави, яка у тому чи іншому ступені не стикнулася з цим негативним явищем.

Тому, міжнародною спільнотою розробляються та постійно удосконалюються правові механізми боротьби з корупцією, які у подальшому впроваджуються до національних систем кожної з країн, результатом чого стає формування уніфікованих норм, забезпечення єдності правових систем та правових зв'язків між державами.

Одним із основних способів такої правової глобалізації виступає юридична конвергенція.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організація системної протидії корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками правоохоронних органів заснована на єдиних міжнародних стандартах, які передбачають насамперед поєднання виявлення вчинення протиправних діянь та механізмів кримінально-правового їх переслідування. Тобто, мова іде про конвергенцію національних систем через використання відповідних міжнародних стандартів.

Юридична конвергенція є процесом зближення національних правових систем та проходить на універсальному та багатосторонньому рівнях з використанням специфічних правових методів, принципів, у різних формах та застосуванням різноманітних способів. Зближення систем викликано конкуренцією і протиріччям норм права різних країн, що впливає на створення універсальних міжнародних норм права та вироблення правил подолання протиріч, які містяться у національному законодавстві країн – учасників міжнародних співтовариств [1].

Поняття юридичної конвергенції є новим у сучасній юридичній науці та досліджувались на рівні загальнотеоретичних досліджень А.В. Хірсінім [2], на рівні монографічного дослідження С.В. Васильєвим [3].

В той же час, юридична конвергенція як правове явище має власну структуру та форми, що найбільш яскраво проявляється саме у питанні боротьби з корупційними кримінальними правопорушеннями, оскільки передбачає не лише уніфікацію чи гармонізацію правових норм, але розроблення універсальних правил, застосованих для правових систем різних країн з метою подолання спільної проблеми, яка має транснаціональний характер – боротьби з корупцією.

Деякі аспекти застосування міжнародних норм у розслідуванні корупційних кримінальних правопорушень досліджувались у роботах: А. В. Шевчишена [4], Ю.О. Андрейка [5], О. М. Таркана [6], Р.В. Лева [7] та ін.

Однак, системного підходу до ілюстрації юридичної конвергенції міжнародних норм та стандартів протидії та боротьби з корупцією до національної правової системи досліджено не було.

Метою статті є здійснення правового аналізу міжнародних стандартів у сфері розслідування корупційних кримінальних правопорушень та висвітлення питання їх впровадження до національної правової системи.

Виклад основного матеріалу. Проблема існування корупції та вчинення корупційних кримінальних правопорушень є глобальною. Не існує такої країни в світі, де питання боротьби з корупцією не було підняте та не розроблювались механізми та важелі протидії цьому негативному явищу.

Зростання ступеня усвідомлення глобальності проблеми корупції у світі супроводжується відповідним розширенням діапазону міжнародних взаємовідносин, переплетенням різних культур у сфері боротьби та протидії корупції, обмін економічними, науково-технічними та іншими досягненнями, спрямованими на її подолання.

В результаті такої «транснаціоналізації» суспільних відносин, виникає, так звана «юридична конвергенція», спрямована на змістовно-функціональне зближення й «уподібнення» національних правових систем, та рецепція, що передбачає запозичення норм та інститутів права однієї держави іншою [2, с. 29].

Таким чином, активна взаємодія національних правових систем (що спостерігається практично на усіх їхніх рівнях – від правосвідомості до правозастосування) призводить до посилення тенденції їх «зближення». До того ж чинником останнього є також «вертикальні» взаємодії цих систем з міжнародним правом, вплив якого на національне право постійно зростає, оскільки ефективність та цілеспрямованість спільних регулятивних зусиль держав може здійснюватися лише за допомогою міжнародно-правових засобів [2, с. 29].

Процес міжнародної взаємодії національних правових систем ініціює процеси правової уніфікації, трансформації й імплементації норм міжнародного права у національне (внутрішньодержавне) законодавство. Поза міжнародними зобов'язаннями, які беруть на себе держави, створення ефективних правових регуляторів у вигляді єдиних та стандартизованих нормативних приписів неможливе. Саме міжнародне право, перебуваючи у процесі взаємодії з внутрішньонаціональним правом, сприяє взаємопроникненню елементів національних правових систем, а також безпосередньо впливає на процес їх конвергенції та утворення між ними стійких взаємозв'язків [2, с. 29].

Процеси правової уніфікації, трансформації й імплементації норм міжнародного права у національне, створюючи окремі універсальні норми, охоплюються механізмом юридичної конвергенції, тобто динамічним, послідовним, нормативно-організаційним процесом, спрямованим на трансформацію певних правових явищ, що забезпечує результативну взаємодію та зближення національного права окремих держав.

Механізму юридичної конвергенції притаманні системність, комплексність, чітка внутрішня організація, процедурний характер процесу, відсутність обмеження у часі [2, с. 120].

Такі процеси мають наслідком, що антикорупційні заходи в зарубіжних країнах здебільшого подібні між собою. Це пояснюється як процесами інтеграції законодавства, активною міжурядовою координацією заходів протидії правопорушенням з ознаками корупції, так і обміном досвідом проведення конкретних антикорупційних заходів. Це стосується передусім країн-членів Євросоюзу, хоча в кожній країні все ж таки залишаються специфічні риси, з огляду на особливості їх розвитку, правові традиції, ментальність і ступінь активності громадян [8, с. 75–76].

Згідно з міжнародним досвідом для реалізації виробленої антикорупційної стратегії застосовується програмно-цільовий підхід, що пов'язує цілі відповідної політики з ресурсами за допомогою цільових програм. Важливе значення має також вирішення технологічних проблем вироблення та реалізації антикорупційної стратегії, до яких належать: наявність політичної волі та політичної згоди; включеність якомога більшого числа зацікавлених сторін; системність і цілепокладання при виробленні стратегії та гнучкість при її реалізації; інформаційно-аналітичне та наукове забезпечення [9, с. 118].

Першопочаткове усвідомлення світовою спільнотою масштабів негативного впливу корупції на економіку та соціальний розвиток знайшло своє відображення у системі міжнародно-правових документів, що регулюють антикорупційну діяльність.

Починаючи з 1996 р. у світі було прийнято вісім конвенцій спрямованих на подолання проблеми корупції. Одним із центральних міжнародних документом у цій сфері є Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 р. (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 р. № 251-V) [10]. Держави – члени Конвенції на момент її підписання (2003 р.) були стурбовані серйозністю породжуваних корупцією проблем і загроз для стабільності й безпеки суспільства, зв'язками між корупцією та іншими формами злочинності, випадками корупції, пов'язаними з великими обсягами активів, які можуть становити значну частку ресурсів держави та створювати загрозу політичній стабільності й сталому її розвитку з огляду на те, що корупція перетворюється на транснаціональне явище, впливає на суспільства й економіки всіх країн [10].

Конвенція має найбільш широке коло застосування, в порівнянні з іншими міжнародними документами у цій сфері. Вона заклала основи універсальної системи боротьби з корупцією. Вважається, що Конвенція ООН має значний міжнародний вплив, оскільки її підтримують як міжнародні організації та спеціалізовані установи системи ООН такі, як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, так і уряди більшості держав світу. Станом на 1 вересня 2011 року учасниками конвенції є 154 держави [10].

Конвенція спрямована на виконання основоположних принципів внутрішнього права, а також заходів, які можуть бути необхідними для посилення прозорості в державному управлінні, у тому числі стосовно їх організації та функціонування, а також процесів прийняття рішень. Передбачена Конвенцією аналітична робота, яка полягає у зборі та аналізі інформації щодо корупційних діянь та обміні такою інформацією з державами-учасницями, дозволяє сформувати уявлення щодо стану корупції в Україні та сприяє розробленню ефективних, всеосяжних і дієвих засобів із протидії їй. В той же

час, у ній міститься цілих 9 визначень, що побічно пов'язані з корупцією, однак дефініція останньої відсутня.

В основу Конвенції органічно було покладено дві ключові засади: заходи щодо запобігання корупції та боротьба із цим явищем [11]. Конвенція ООН встановлює зобов'язання щодо визнання кримінальними злочинами окремі діяння, вжиття превентивних заходів у державному і приватному секторах, налагодження міжнародного співробітництва у розслідуванні та правозастосуванні, вжиття заходів технічної підтримки, а також містить положення про повернення активів. Вона закріплює основи для універсальної системи протидії та попередженню корупції. Особливо важливого значення набувають положення про міжнародне співробітництво, які дають можливість національним правоохоронним органам отримувати докази з інших держав-членів або вимагати екстрадиції осіб, винних у вчиненні злочинів корупції та нові інструменти для повернення викрадених активів. Вона також ознаменувала глобалізацію антикорупційних стандартів. Для приватних компаній її прийняття повинно стати сигналом для розробки програм, спрямованих на запобігання корупції, яка сьогодні має глобальні масштаби [12, с. 93].

Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією [13] (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 р. № 252-V) набула чинності для України з 01 березня 2010 року. У преамбулі до неї наголошується, що корупція загрожує правопорядку, демократії та правам людини, руйнує належне управління, чесність та соціальну справедливість, перешкоджає конкуренції та економічному розвитку і загрожує стабільності демократичних інститутів і моральним засадам суспільства. Держави-учасниці в невідкладному порядку мають здійснювати спільну кримінальну політику, спрямовану на захист суспільства від корупції, включаючи ухвалення відповідних нормативно-правових актів і вжиття превентивних заходів, оскільки ефективна боротьба з корупцією вимагає розширення, активізації та поліпшення міжнародної співпраці в кримінальних провадженнях [13].

Відповідно до глави II «Заходи, яких необхідно вжити на національному рівні» держави зобов'язуються криміналізувати у вітчизняних законодавствах корупційні злочини, передбачивши відповідальність за співучасть у їх вчиненні та відповідальність юридичних осіб. Документ також передбачив створення спеціальних органів з протидії корупції, належну підготовку їх співробітників та фінансування, а також захист тих, хто повідомляє про корупційні злочини, та свідків, які дають показання. Зокрема, цей документ пропонує визнати кримінально караними такі діяння: дача та одержання хабара національними державними посадовими особами (ст. 2, 3), а враховуючи ці дві статті, – також і інші злочини, такі як: хабарництво членів національних представницьких органів та іноземних державних посадових осіб, хабарництво членів іноземних представницьких органів, дача та одержання хабара в приватному секторі, хабарництво посадових осіб міжнародних організацій, хабарництво членів міжнародних парламентських асамблей, хабарництво суддів і посадових осіб міжнародних судів, зловживання впливом, відмивання доходів, отриманих від злочинів, пов'язаних із корупцією, а також фінансові злочини [13].

У Конвенції ООН проти корупції та Кримінальній конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією застосовується уніфікований термін – «неправомірна перевага» (зокрема, це

статті 15–18, 21, 25 Конвенції ООН проти корупції, та статті 2, 3, 7, 8, 12 Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією). Термін «хабар» у другій із названих Конвенцій застосовано лише в назвах статей як синонім терміну «неправомірна перевага» [10].

Додатковий протокол до Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією (ратифікований Законом України від 18 жовтня 2006 р. № 253-V) (далі – Протокол) був підписаний як доповнення до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією з метою запобігання та протидії корупції [15]. Даний документ стосується також урегулювання національного законодавства щодо запобігання та протидії корупції, щодо іншого суб'єктного складу – арбітрів, національних та іноземних присяжних засідателів. Тобто перелік корупційних кримінальних правопорушень стосується арбітрів: це, наприклад, дача (одержання) хабара національним арбітрам (ст. 2, 3 Протоколу), хабарництво національних (іноземних) присяжних засідателів (ст. 5, 6 Протоколу).

В законодавстві України впровадження норм міжнародних документів відбувалося поступово. У вересні 2006 р. до Верховної Ради України було подано ряд антикорупційних правових актів, зокрема «Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти корупції» (UNCAC), Кримінальну конвенцію про боротьбу з корупцією і Додатковий протокол до Конвенції. Також до Верховної Ради України було подано проекти законів України «Про засади запобігання та протидії корупції», «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення». Однак на їх ухвалення Верховній Раді знадобилося майже три роки – до 11 червня 2009 року [16, с. 275]. Перший із законів визначає основні засади запобігання та протидії корупції в публічній і приватній сферах суспільних відносин, відшкодування завданої внаслідок вчинення корупційних правопорушень шкоди, поновлення порушених прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав чи інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Закон України «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень» встановлює відповідальність юридичних осіб за вчинення їх уповноваженими особами корупційних правопорушень, а також визначає порядок притягнення їх до відповідальності. Третій закон – «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» – передбачав зміни щодо притягнення до кримінальної відповідальності за заявою юридичної особи, корупційні адміністративні правопорушення, злочини у сфері службової діяльності в юридичних особах приватного права та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг [16, с. 40–41].

Однак окремі положення їх не відповідали чинному законодавству. Запропоновані в них заходи вирізнялися безсистемністю. Суперечливість та незрозумілість цих законів створили передумови для обмеження прав і свобод громадян, у тому числі шляхом протиправного втручання в їх приватне життя. Певна частина правопорушень, які ними визначалися як корупційні, за своїм змістом такими не були. Зокрема, це відноситься до норм щодо порушень обмежень, суб'єктом відповідальності у яких було передбачено фізичну особу – підприємця [17]. Тому виникла необхідність у розробці нового нормативно-правового акту, зміст якого був спрямований на комплексне реформування

системи регулювання суспільних відносин у сфері запобігання та протидії корупції, з прийняттям якого розпочався новий етап розвитку антикорупційного законодавства.

Тому, 07.04.2011 Верховна Рада України прийняла Закон України № 3206-VI «Про засади запобігання і протидії корупції», що закріпив основні засади запобігання і протидії корупції в публічній і приватній сферах суспільних відносин, порядок відшкодування завданої внаслідок вчинення корупційних правопорушень збитків, шкоди, поновлення порушених прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав чи інтересів юридичних осіб, інтересів держави [18].

Незважаючи на низку позитивних змін, що відбулися у зв'язку з прийняттям зазначеного закону, до 2014 року в Україні так і не були створені антикорупційні органи. Тому, 14.10.2014 Верховна Рада України прийняла Закон України «Про запобігання корупції», який є основним антикорупційним законом України. Він визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст і порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень [19]. Закон передбачає комплексне реформування системи запобігання корупції у відповідності до міжнародних стандартів та практик іноземних держав. Зокрема, ним визначені основні складові превентивної антикорупційної системи, якими є: створення спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції – Національного агентства з питань запобігання корупції та Національного антикорупційного бюро України; правила формування та реалізації антикорупційної політики; антикорупційні обмеження; запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (види конфлікту інтересів, шляхи їх врегулювання); спеціальні антикорупційні інструменти (антикорупційна експертиза, спеціальна антикорупційна перевірка, Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, вимоги щодо прозорості та доступу до інформації); захист викривачів (захист осіб, які повідомляють про факти корупції від незаконного звільнення, переведення, зміни істотних умов трудового договору).

Удосконалення тактики проведення слідчих (розшукових) дій відповідно до європейських стандартів полягає в тому, що вона має бути спрямована на виконання організаційно-тактичних завдань [20, с. 43]. Актуальним завданням сьогодення залишається приведення правових засад кримінального провадження у відповідність із міжнародними договорами України, рішеннями Європейського суду з прав людини [21, с. 92].

Висновки. Отже, норми міжнародних документів у питанні боротьби та розслідування корупційних кримінальних правопорушень знайшли свій вираз у національному законодавстві, маючи результатом зближення правових систем у глобальному та міжнародному питанні протидії корупції. Об'єднання для вирішення цього питання яскраво засвідчує позитивні результати правової рецепції.

У питанні боротьби з корупцією та розслідуванню кримінальних правопорушень, пов'язаних з нею, правова конвергенція виступає як абсолютно гармонійне та необхідне явище, сприяючи зближенню й гомогенізації правових систем. На процес та динаміку такої конвергенції в питанні протидії та боротьби з корупцією безпосередньо впливає ступінь взаємозв'язку суспільних відносин різних країн у цій сфері. Результатом правової конвергенції стали антикорупційні програми

та стратегії, які, засновуючись на міжнародних документах, були ефективно впроваджені у національні правові системи.

Література:

- Canivet G. La convergence des systemes juridiques du point de vue privee FranchIois. Rev. intern. Dedroit compare. 2003. No. 1. P. 7–22.
- Хірсін А. В. Обґрунтування права в умовах структурних трансформацій сучасного світу: ревізія класичної методології : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.12. Київ, 2014. 32 с.
- Васильєв С. В. Юридична конвергенція процесуального права України : монографія. Київ : Алерта, 2024. 392 с.
- Шевчишен А. В. Доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг: теорія та практика : монографія. Київ : Правова Єдність, 2019. 534 с.
- Андрейко Ю. О. Проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування одержання неправомірної вигоди службовою особою : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2020. 283 с. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/17597/1/dys_andreiko_yuo.pdf.
- Таркан О. М. Методика розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою органу поліції : дис. ... д-ра філософії : 081 «Право». Харків, 2021. 244 с.
- Лев Р. В. Особливості розслідування злочинів, вчинених службовими особами юридичних осіб публічного права : дис. ... д-ра філософії : 081 «Право». Ірпінь, 2022. 253 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1_GxAcRkIxxT5xnVIOzcIZSxZ00H7qVoQ/view.
- Стеценко С. Г., Ткаченко О. В. Корупція в органах внутрішніх справ: проблеми протидії : монографія. Київ : Алерта ; КНТ, 2008. 168 с.
- Михненко А. М., Кравченко С. О. Корупція як негативне суспільне явище : навч.-метод. матеріали. Київ : НАДУ, 2011. 152 с.
- Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції : міжнар. док. від 31 жовт. 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 49. С. 2048.
- Зінчук О. Конвенція ООН проти корупції: правовий базис запобігання та протидії корупції в Україні. URL: <http://www.minjust.gov.ua/0/21048>. Неактивне
- Петрашко С. Я. Конвенція ООН проти корупції: універсалізація стандартів у сфері протидії корупції. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2011. Вип. 15. С. 90–94. (Серія «Право»).
- Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією (ETS 173) : міжнар. док. від 27 листоп. 1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 47–48. С. 2028.
- Додатковий протокол до Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією (ETS 191) : міжнар. док. від 15 трав. 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 50. Ст. 498.
- Задирака Н. Ю., Берднікова К. В. Шляхи становлення антикорупційного законодавства в Україні. *Форум права*. 2012. № 2. С. 274–277. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-2/12znjzv.pdf>.
- Ярошенко М. О., Шевчук З. Ю. Еволюція антикорупційного законодавства в Україні в період незалежності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2016. Вип. 31. С. 38–44. (Серія 18 «Економіка і право»).
- Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 12 груд. 2010 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=7487&skl=7.
- Про засади запобігання і протидії корупції : Закон України від 7 квіт. 2011 р. № 3206-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3206-17#Text>.
- Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n239>.

20. Черноус Ю.М., Гвоздок В.В. Методологічні засади використання практики Європейського суду з прав людини у тактиці проведення слідчих (розшукових) дій. *Філософські та методологічні проблеми права*. № 2 (22). 2021. С. 38–47. doi: <https://doi.org/10.33270/02212202.38>
21. Нікітіна-Дудікова Г. Ю. Міжнародне та національне законодавство як основа дотримання правового статусу дитини та розслідування вчиненого відносно неї злочину проти статевої свободи та статевої недоторканості. *Держава і регіони*. 2021. № 2 (72). С. 88–94. (Серія «Право»). URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/2_2021/2_2021.pdf.

Drozd V. Convergence of international and national legislation in the investigation of corruption criminal offences

Summary. It is substantiated that the issue of the introduction of international norms into national legislation in the field of investigation of criminal offenses related to corruption is an extremely important problem for the modern international community. However, the presence of an inadequate amount of universality of the international legal system of combating corruption can be traced.

The author claims that the problem of the existence of corruption and the commission of corruption criminal offenses is global. There is no country in the world where the issue of combating corruption has not been raised and mechanisms and levers for countering this negative phenomenon have not been developed.

In the article, the author states that as a result of the «transnationalization» of social relations, there is a «legal convergence» aimed at the content-functional convergence and «assimilation» of national legal systems, and a reception that involves the borrowing of norms and legal institutions of one state by another. And therefore, such processes affect the fact that anti-corruption measures in foreign countries

are mostly similar to each other, as a result of the action of the processes of legislation integration.

The fundamental convention norms of the United Nations and the Council of Europe regarding the fight against corruption are analyzed, attention is paid to the criminalization of certain categories of socially dangerous acts as types of corruption and to the delineation of the circle of subjects who commit them.

The main areas of normative and legal regulation of the fight against corruption within the framework of the Council of Europe and the European Union have been studied. These documents record a demand from the member states of the specified organizations to criminalize certain types of actions in the public and private sectors.

The implementation of norms of international documents into the legislation of Ukraine was analyzed.

In the article, the author concluded that the norms of international documents on the issue of combating and investigating corruption criminal offenses found their expression in national legislation, resulting in the convergence of legal systems in the global and international issue of combating corruption. The association to solve this issue clearly testifies to the positive results of the legal reception.

In the issue of combating corruption and investigating criminal offenses related to it, legal convergence appears as an absolutely harmonious and necessary phenomenon, contributing to the convergence and homogenization of legal systems. The process and dynamics of such convergence in the issue of combating and fighting corruption is directly influenced by the degree of interconnection of social relations of different countries in this area. The result of legal convergence was anti-corruption programs and strategies, which, based on international documents, were effectively implemented in national legal systems.

Key words: convergence; corruption criminal offenses; international law.